

DZIEJE

NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

4-2013

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

DZIEJE NAJNOWSZE

**Rocznik XLV
2013
4**

WARSZAWA 2013

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszczyka,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
(Umowa nr 548/P–DUNdem/2013)

KOMITET REDAKCYJNY

Idesbald Goddeeris, Krzysztof Kawalec, Marek Kornat, Piotr Madajczyk,
Wojciech Materski, Jan Molenda, Władimir Niewieżyn, Andrzej Nowak, Wojciech Rojek,
Dušan Šeges, Andrzej Suchcitz, Ryszard Sudziński, Włodzimierz Suleja,
Małgorzata Willaume, Michihiro Yasui, Elżbieta Znamierowska–Rakk

REDAKCJA

Andrzej Chojnowski, Małgorzata Gmurczyk–Wrońska (sekretarz),
Marek K. Kamiński, Andrzej Koryn, Rafał Stobiecki, Jacek Tebinka,
Tadeusz Wolsza (redaktor naczelny)

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska–Chojnowska

Czasopismo recenzowane

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00–272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 22 831–02–61

ISSN 0419–8824

© Instytut Historii PAN & Wydawnictwo DiG, 2013

Wydawnictwo DiG Sp.j.
PL 01–987 Warszawa, ul. Dankowicka 16 c lok. 2
tel./fax (+4822) 839–08–38
e–mail: biuro@dig.pl <http://www.dig.pl>

Druk cyfrowy: FABRYKA DRUKU w Warszawie

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

Małgorzata Gmurczyk-Wrońska — <i>Czy Stany Zjednoczone Ameryki przygotowują się do wojny? Działalność senackiej komisji Nye'a w raportach ambasady RP w Waszyngtonie z lat 1934–1936</i>	3
Katarzyna Jedynakiewicz-Mróz — <i>Działalność Narodowego Komitetu „Wolne Niemcy” oraz Związku Niemieckich Oficerów w środowisku jeńców niemieckich w ZSRS (1943–1945)</i>	11
Mirosław Szumiło — <i>I sekretarze Komitetów Wojewódzkich PPR (1944–1948) — portret zbiorowy</i>	43
Emilia Denkiewicz-Szczepaniak — <i>Działalność norweskiego ruchu pokojowego w latach 1949–1953</i>	61

AUTOREFERATY

Przemysław Piotr Damski — <i>Stosunki brytyjsko-amerykańskie w dobie prezydentury Theodore'a Roosevelta (1901–1909)</i>	79
Dominika Czarnecka — <i>Pomniki wdzięczności Armii Czerwonej w Polsce Ludowej i w III Rzeczypospolitej</i>	93

MATERIAŁY

<i>Preludium lipcowej oblawy augustowskiej NKWD — czerwiec 1945 r.</i> — Maciej Dariusz Kossowski.....	101
---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Krzysztof Kosiński — <i>Jednak arcydzieło... Buntownik — cyklista — kosmopolak. O Andrzeju Bobkowskim i jego twórczości</i>	111
Wiesław Charczuk — <i>Wojna po wojnie w Europie Środkowo-Wschodniej 1944–1953</i>	122
Rafał Stobiecki — <i>Holocaust w interpretacjach historyków. Refleksje na marginesie książki Raula Hilberga „Pamięć i polityka. Droga historyka Zagłady”</i>	135

* * *

Piotr Zaremba, <i>Uzbrojona demokracja. Theodore Roosevelt i jego Ameryka. Dzieje polityczne Stanów Zjednoczonych po roku 1900</i> — Tomasz Flasiński.....	142
--	-----

Tomasz Głowiński, <i>Feliks Młynarski 1884–1972</i> — Jacek Piotrowski	148
<i>Konferencje panamerykańskie w świetle raportów polskich placówek dyplomatycznych 1923–1945, opracowali: Edward Kołodziej, Krzysztof Smolana</i> — Janusz Szczepański	151
Joanna Dufurat, <i>W służbie obozu marszałka Józefa Piłsudskiego. Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet (1928–1939)</i> — Przemysław Olstowski	154
Alan Riding, <i>A zabawa trwała w najlepsze. Życie kulturalne w okupowanym Paryżu</i> — Aleksandra J. Leinwand	161
Paweł Dudziński, <i>Szachy wojenne 1939–1945</i> — Włodzimierz Suleja	171
Halina Bieluk, <i>Jacqueline Kennedy. Pierwsza Dama i jej wizerunek</i> — Ewa Maj	173
Konrad Bialecki, <i>Klub Inteligencji Katolickiej w Poznaniu w latach 1956–1991</i> — Bartosz Kaliski	178
Przemysław Benken, <i>Ofensywa Wielkanocna 1972. Kulminacyjny punkt wojny wietnamskiej</i> — Jarosław Centek	181
Nikołaj Fiodorowicz Bugaj, <i>Problemy riepriessij i rieabilitacyi grażdanz: istorija i istoriografija (XX w.–naczało XXI w.)</i> — Wojciech Materski	184

ŻYCIE NAUKOWE

<i>Sprawozdanie z sympozjum naukowego „Poland and Ukraine in the 1930s and 1940s”, Uniwersytet Harvarda, 8 maja 2013 r.</i> — Jerzy Bednarek	193
<i>Poszukiwania miejsc pochówków i metoda identyfikacji ofiar komunizmu w Polsce</i> — Krzysztof Szwagrzyk, Andrzej Ossowski, Łukasz Szleszkowski	199

IN MEMORIAM

<i>Prof. dr hab. Wojciech Wrzesiński (ur. 6 października 1934 r., zm. 2 lipca 2013 r.)</i> — Krzysztof Kawalec, Włodzimierz Suleja	209
---	-----

Wśród naszych Autorów m.in.:

Dr Jerzy Bednarek — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi

Dr Jarosław Centek — adiunkt w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Dr Wiesław Charczuk — adiunkt w Instytucie Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach

Dr Przemysław P. Damski — pracownik naukowy Akademii Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie

Dr hab. Emila Denkiewicz-Szczepaniak — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Mgr Tomasz Flasiński — doktorant w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr hab. Małgorzata Gmurczyk-Wrońska — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr hab. Katarzyna Jedyńkiewicz-Mróż — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego

Dr Bartosz Kaliski — adiunkt w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Krzysztof Kawalec — w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr hab. Krzysztof Kosiński — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Mgr Maciej Dariusz Kossowski — doktorant w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego

Dr hab. Aleksandra Leinwand — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Wojciech Materski — w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Dr hab. Przemysław Olstowski — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr Andrzej Ossowski — pracownik naukowy Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie

Prof. dr hab. Jacek Piotrowski — w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Prof. zw. dr hab. Włodzimierz Suleja — w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Prof. dr hab. Janusz Szczepański — w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Dr Łukasz Szleszkowski — pracownik naukowy Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu

Dr Mirosław Szumiło — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Dr hab. Krzysztof Szwagrzyk — pracownik naukowy Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać w dwu egzemplarzach oraz w wersji elektronicznej. Wydruk powinien być sporządzony według obowiązujących norm: Times New Roman 12 pkt., interlinia 1,5 wiersza, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony (oraz dokładny adres).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np. itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części — arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości do 3000 znaków.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi: na **2013 r. — 21 zł** (w tym 5% VAT).

Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest powiększona o rzeczywisty koszt wysyłki.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A:

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie **www.prenumerata.ruch.com.pl**

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: **prenumerata@ruch.com.pl** lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 — czynne w dni robocze w godzinach 7.00–17.00.

Koszt połączenia wg taryfy operatora.

Wpłaty w PLN na konto w banku PEKAO S.A. IV O/Warszawa, No. 68 1240 1053 1111 0000 0443 0494 lub w kasie Zespołu.

Dokonując wpłaty za prenumeratę w banku czy też w Urzędzie Pocztowym należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty, rodzaj wysyłki (p-tą priorytetową czy ekonomiczną) oraz zamawiany tytuł.

Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty, jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata opłacana w dewizach przez odbiorcę z zagranicy: przelewem na nasze konto w banku, SWIFT banku: PKOPPLPWXXX

w USD PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 54 1240 1053 1787 0000 0443 0508

w EUR PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 46 1240 1053 1978 0000 0443 0511

po dokonaniu przelewu prosimy o przesłanie kserokopii polecenia przelewu z podaniem adresu i tytułu pod nr faxu (+4822) 532 87 31.

Informujemy, że klienci płacący z zagranicy mogą też dokonać wpłaty na prenumeratę kartami kredytowymi VISA, MASTERCARD i AMERICAN EXPRESS w internecie <http://www.ruch.com.pl>

Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. r. następnego do 5 VI — na III kw. r. bieżącego

do 5 III — na II kw. r. bieżącego do 5 IX — na IV kw. r. bieżącego

Bieżące numery oraz wszystkie dostępne od 1999 r. można również kupić lub zamówić w Wydawnictwie DiG:

01–987 Warszawa, ul. Dankowicka 16c lok. 2

tel./fax (+4822) 839 08 38

e-mail: biuro@dig.pl; <http://www.dig.pl>

Na terenie kraju wpłat można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczegółowe informacje — bezpłatna infolinia 0 801 205 555

lub na stronie internetowej <http://www.kolporter.com.pl>

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

CHZ Ars Polona S.A.

03–933 Warszawa, ul. Obrońców 25, Poland

<http://www.arspolona.com.pl>

tel./fax (+4822) 509 86 09

cena 21,00 zł (w tym 5% VAT)

Nakład 500 egz.

WYDAWNICTWO
DiG
www.dig.pl

